

Recht omlaag kijken

De kinderen leren over maat, schaal en verhoudingen in verband met het standpunt; afsnijding, overlapping en kleur

Vanuit de helicopter, 11 jaar

Vanuit de helicopter, 11 jaar

onderwerp

landschap vanuit
een helicopter

techniek

oliepastel

formaat

± 32 × 32 cm

Toelichting

We verplaatsen ons steeds in deze cyclus met de kinderen naar een bepaald punt om vandaar de wereld te bekijken. In deze eerste les beginnen we hoog boven de grond. Dit is voor de hand liggender dan op het eerste gezicht lijkt. Uit zichzelf maken de kinderen ook vaak gebruik van een hoog standpunt. Dit hangt samen met de drang tot eenvoudig en overzichtelijk ordenen. Van hoog bekeken komt alles afzonderlijk en duidelijk in beeld. Hierdoor is het standpunt van deze les relatief eenvoudig, temeer daar we afspreken dat we op elk punt recht omlaag kijken; er ontstaan dus geen perspectivische problemen. Zodoende kunnen we nog enkele andere aspecten van het tekenen aan de orde laten komen. Deze laten we naar voren komen door het standpunt in een helicopter te situeren. Overlapping, afsnijding, voor groot-achter klein betrekken we daardoor bij de opdracht. De 'glij-ijzers' (het landingsgestel) functioneren als repoussoir (zie *Handboek* blz. 28). Het is vanzelfsprekend dat niet alles wat je ziet ook op de tekening kan. Een vlakverdeling met aan vier kanten een afsnijding is in dit geval erg logisch en we kunnen dan ook speciale aandacht geven aan de compositie. We streven naar een grote afwisseling van grote, kleine, rechte en schuine vlakken, doorsneden met lijnen van verschillende dikte (zie begeleiding). Het aspect kleur is in deze les ook belangrijk. Vliegen we boven een landelijke omgeving dan is ons onderwerp een landschap; weliswaar wordt het vanuit een ongewone hoek bekeken maar toch heeft het de kleuren van de natuur! De oppervlakte van deze kleuren, de zgn. textuur, doet bij dit onderwerp ook nadrukkelijk mee; een groen bos zie je recht van boven heel anders dan een groene wei, zelfs al zou de kleur gelijk zijn.

Begeleiding

De inleiding op deze opdracht kan variëren van een spannend verhaal over een opsporingsactie per helicopter tot het behandelen van de vraag hoe landkaarten gemaakt worden.

Luchtfotografie biedt een interessante opening om de bedoelingen van deze les aan de orde te stellen. Een illustratief voorbeeld biedt de zgn. lucht-archeologie. Via luchtopnames kunnen (pre)historische nederzettingen worden ontdekt die vanaf de grond niet waarneembaar zijn! Diverse Romeinse bouwplaatsen zijn zo ontdekt. Het onderwerp 'stukje aarde' recht van boven gezien, zal op deze manier gaan leven voor de kinderen.

Illustratiemateriaal over het maken van landkaarten kunnen de kinderen ook zelf zoeken in het documentatiecentrum of de bibliotheek. Verder kunnen ook de satellietfoto's van het weerbericht een startpunt zijn.

Voor de tekening is de vlieghoogte van de helicopter natuurlijk bepalend voor hoeveel er op het papier komt en in welke mate kleinere dingen nog onderscheiden kunnen worden. We vliegen niet te laag. Door de glazen bodem van de cockpit kijken we recht omlaag naar het landschap onder ons. Als de helicopter in een bocht wat schuin hangt, komt ook het landingsgestel in beeld. Heel groot, dichtbij en duidelijk. Daardoor zie je nog beter hoe ver weg de aarde is. We letten bij het tekenen op de volgende dingen:

- wat zie je allemaal; akkers, weiden, bossen, rivieren, kanalen, sportvelden, beken, wegen, boerderijen
- hoeveel komt er in beeld; dit is afhankelijk van de hoogte en de afsnijdingen
- hoe groot zijn de dingen t.o.v. elkaar; maten, verhoudingen
- welke kleuren passen bij het onderwerp; veel natuurlijke kleuren, veel mengen dus
- hoe is de oppervlakte, de textuur; grof geborsteld, glad getamponneerd, afhankelijk van de strijkriching van de kwast.

onderwerp

plattegrond

techniek

opmeten,
waskrijtjes

formaat

16 × 25 cm

Andere opdracht

Het in kaart brengen van een vertrouwde situatie is een leuk en leerzaam karwei. Het eigen huis van bovenaf gezien wordt in de tekening 1 à 2 cm groot en situeren we midden op het tekenvlak. Zo precies mogelijk wordt de plattegrond afgetekend. Eventueel van te voren lopen we met stappen enkele verhoudingen na. Hoeveel stappen is de straat lang,

hoeveel breed? De opzet maken we met een krijtje, om te voorkomen dat er al te gedetailleerd wordt gewerkt. Daarna in natuurlijke kleuren afwerken.

Plattegrond op schaal, 12 jaar